

รูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา*
SCHOOL ADMINISTRATION MODEL IN BUDDHIST WAY OF LIFE
IN SONGKHLA PROVINCE

พระมหาศุภวัฒน์ ชุติมันโต

Phramaha Supawat Chutimanto

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หน่วยวิทยบริการวัดหงส์ประดิษฐาราม

Mahachulalongkomrajavidyalaya University Wat Hong Pradittharam Academic Service Unit, Thailand

E-mail: spw2556@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา 3) เพื่อตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย เป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 54 คน ระยะที่ 2 ใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 112 โรงเรียน และระยะที่ 3 ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 12 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standrd Deviation) และค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา พบว่า โครงการโรงเรียนวิถิพุทธได้กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนสนองนโยบาย โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย แต่ยังประสบปัญหาในด้านกรณีศึกษา ติดตาม ประเมินผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขาดความสนใจ

* Received 8 July 2019; Revised 18 August 2019; Accepted 20 August 2019

และให้ความสำคัญของโครงการจากผู้ที่เกี่ยวข้อง นโยบายขาดความต่อเนื่อง ขาดงบประมาณ และอัตลักษณ์ 29 ประการ บางตัวชีวิตโรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติได้

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา พบว่า ผลการวิจัยเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ที่มีผลคะแนนการประเมินอัตลักษณ์ 29 ประการ สู่การเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับคะแนนมากที่สุด ระดับคะแนนน้อยที่สุด และโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอำนวยการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดองค์กร และด้านงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เหมือนกันทุกระดับคะแนน และการหาความแตกต่างกันของระดับคะแนนมากที่สุดและระดับคะแนนน้อยที่สุด โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดองค์กร และด้านการจัดบุคลากรปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสม กระบวนการพัฒนาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธในรูปแบบมีความชัดเจน เหมาะสม มีความสอดคล้อง ระบุองค์ประกอบของรูปแบบได้ชัดเจน และสามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา ส่วนด้านความเป็นไปได้ รูปแบบนี้เป็นที่ยอมรับได้มีความเป็นไปได้ที่โรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธสามารถนำรูปแบบนี้ไปใช้ในสถานการณ์จริงได้

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหาร, โรงเรียนวิถีพุทธ, จังหวัดสงขลา

Abstract

This research aims to 1) To study the current state and problems of Buddhist Way of Life School Administration in Songkhla Province. 2) To create School Administration Model in Buddhist Way of Life in Songkhla Province. 3) To examine and confirm School Administration Model in Buddhist Way of Life in Songkhla Province this research is a mixed and qualitative research both qualitative and quantitative with the method of conducting research into 3

phases: Phase 1, Use In-Depth Interview method to interview 54 interviewers. Phase 2, Use questionnaires with 112 schools of sample group. And Phase 3, using 10 people Connoisseurship seminars. Statistics used to analyze are Frequencies, Percentage, Mean, Standard Deviation and t-test.

The research found that

1. The study results of current conditions and problems of Administration of Buddhist Way of life School in Songkhla Province showed that The Buddhist Way of Life School Project is defined in the strategic plan of the Office of Educational Service Area. And the school fulfills the policy by receiving support from all concerned parties but still having problems in supervision, monitoring, evaluation of the Office of Educational Service Area Lack of attention and focus on projects from those involved. Lack of continuity policy, lack of budget and 29 identities. Some school indicators are not practical.

2. The results of the construction of the Buddhist Way of life School Administration in Songkhla Province showed that the comparing information research result about the level of practice of Buddhist Way of Life School which got the highest score, lowest score in overall from the evaluation of 29 identities found that it is at the high level. When considering each aspect, it was found that the highest aspect of the administration was average, followed by the organization. And budget with the same lowest mean in all level of score and to find the difference of the highest level of score and the lowest level of score in overall, the differences were statistically significant level at .05. When considering each aspect, it was found that the organization and the personnel arrangement of work are differing significantly at the level of .05.

3. The results of the examination and confirmation of School Administration Model in Buddhist Way of Life, Songkhla Province showed that the expert's opinions on the administrative style of the Buddhist Way of Life

School in Songkhla Province the overall is at the highest level. The Suitability of the developing process of School Administration Model in Buddhist Way of Life, Songkhla Province is in a clear and appropriate form and consistent. Clearly identify the elements of the pattern and can be used in the operation of the Buddhist Way of Life School in Songkhla Province. And for the possibility this form is acceptable. There is a possibility for schools that apply to join the Buddhist Way of Life School project can apply this pattern in the real situations.

Keywords: pattern, administration, Buddhist way school, Songkhla

บทนำ

โรงเรียนวิถีพุทธเป็นโรงเรียนรูปแบบใหม่ที่จะช่วยผลักดันให้เด็กเยาวชนไทย สามารถพัฒนาตามศักยภาพเป็นคนดี คนเก่งของสังคม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข กระทรวงศึกษาธิการ โดยดร.สิริกร มณีรินทร์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และคณะได้ไปกราบขอคำแนะนำเรื่องการจัดโรงเรียนวิถีพุทธจากพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) วัดญาณเวศกวัน เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 นอกจากนั้นยังมีข้าราชการระดับสูงได้ไปกราบขอคำแนะนำในเรื่องเดียวกันนี้จากพระเทพโสภณ (ประยูร ธมมจิตโต) อธิการบดีมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จึงทำให้ได้ข้อสรุปโรงเรียนวิถีพุทธในเรื่องสำคัญคือ กรอบความคิดแบบโรงเรียนวิถีพุทธ และแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธทางกระทรวงศึกษาธิการ จึงมีแนวคิดที่จะส่งเสริมให้สถานศึกษานำระบบของพุทธธรรมมาประยุกต์ จัดกับระบบการเรียน การสอนในสถานศึกษาปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้คุณสมบัติของการเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขอย่างแท้จริง (คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, 2551) ตามความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ที่กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับเป้าหมายโดยแท้ของพุทธธรรมอยู่แล้วให้มีความชัดเจนขึ้น โดยผ่านการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธอันจะเป็นตัวอย่างที่จะขยายผลสู่ การพัฒนาใน

โรงเรียนอื่น ๆ ในวงกว้างต่อไป ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของประเทศไทย โดยเริ่มจากกระแสการปฏิรูปการศึกษาที่ได้รับความร่วมมือในภาครัฐและเอกชนปรับระบบการเรียนการสอนให้มีความหลากหลาย เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) พุทธธรรมมีกรอบการพัฒนาหลักเป็นระบบการศึกษา 3 ประการ เรียกว่า ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นการฝึกหัดอบรมเพื่อพัฒนากาย ความประพฤติจิตใจ และปัญญา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) โรงเรียนวิถิปุทธได้มีนโยบายให้ทุกโรงเรียนจัด การเรียนการสอนโดยสอดแทรกหลัก “คุณธรรม นำความรู้” ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จึงนับได้ว่าโรงเรียนในจังหวัดสงขลา ที่สมัครเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถิปุทธมีความพร้อม และบริบทเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน โดยบูรณาการพุทธธรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถิปุทธ

จากข้อมูลสถิติจำนวนโรงเรียนในจังหวัดสงขลา มีทั้งหมด 503 โรงเรียน พบว่าโรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถิปุทธ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปี พ.ศ. 2560 ในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา มีจำนวนทั้งหมด 216 โรงเรียน (สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) คิดเป็นร้อยละ 42.94 และจำนวนโรงเรียนที่ไม่ได้สมัครเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถิปุทธ จำนวน 287 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 57.06 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมดในจังหวัดสงขลา ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 4 เขตพื้นที่การศึกษา คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 141 โรงเรียน พบว่า มีโรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถิปุทธ จำนวน 74 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 52.48 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1, 2560) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 127 โรงเรียน พบว่า มีโรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถิปุทธ จำนวน 78 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 61.42 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2, 2560) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 194 โรงเรียน พบว่า มีโรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถิปุทธ จำนวน 53 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 27.32 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3, 2560) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 41 โรงเรียน พบว่า มีโรงเรียนที่สมัคร

เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จำนวน 11 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 26.83 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา เขต 16, 2560)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมปัญหาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา จากรายงานผลการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 1 ยังพบปัญหาว่า “...ในการดำเนินงานหลาย ๆ ด้าน ที่ทำให้โครงการโรงเรียนวิถีพุทธไม่ประสบผลสำเร็จ สืบเนื่องมาจากการบริหารจัดการของเจ้าหน้าที่ประจำเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในการให้ข้อมูลนิเทศ ชี้แจง และติดตามผลการประเมินแต่ละรอบไม่ต่อเนื่อง จึงเป็นเหตุให้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการไม่ได้พัฒนา และดำเนินการให้บรรลุตาม อัตลักษณ์ 29 ประการ...” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 1, 2560) ในด้านการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2 พบปัญหาว่า “...ในระดับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ในส่วนของผู้รับผิดชอบโครงการขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการรายงานตัวชี้วัดตามอัตลักษณ์ 29 ประการ...” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2, 2560) ในส่วนการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า “...โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ที่ประชากรนับถือศาสนาอิสลาม และผู้บริหารสถานศึกษานับถือศาสนาอิสลาม จึงเป็นเหตุให้การดำเนินการตามอัตลักษณ์ 29 ประการไม่ผ่านการประเมินตามตัวชี้วัดทางด้านกายภาพ...” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3, 2560) และการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 พบปัญหาว่า “...โรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธสมัครไปแล้วแต่ไม่ดำเนินการอย่างจริงจัง และเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนนับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนมาก จึงทำให้ตัวชี้วัดบางตัวชี้วัดไม่สามารถปฏิบัติได้...” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา เขต 16, 2560)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าหากมีการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ ย่อมเป็นแนวทางในการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ และขยายไปยังโรงเรียนวิถีพุทธจังหวัดอื่น ๆ ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นแนวทางการวางนโยบาย

และทำแผนกลยุทธ์ในการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา รวมถึงสามารถขยายผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ในจังหวัดอื่น ๆ ต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา
3. เพื่อตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารหรือผู้ดูแลโรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมโรงเรียนวิถิพุทธ จำนวน 4 คน และผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จำนวน 50 คน รวมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 54 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา มีประชากร คือ โรงเรียนที่ได้สมัครเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา ทั้ง 4 เขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 216 โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ ที่มีผลคะแนนการประเมินอัตลักษณ์ 29 ประการ สูงกว่าเป็นโรงเรียนวิถิพุทธ ระดับมากที่สุด และน้อยที่สุด อย่างละ 56 โรงเรียน รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 112 โรงเรียน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 25 ของโรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ

ระยะที่ 3 การตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา โดยผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วม การสัมภาษณ์กลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และกลุ่มที่ 3 นักวิชาการ จำนวน 5 คน โดยวิธีการเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา โดยการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกที่สร้างขึ้นแบบมีโครงสร้าง จำนวน 6 ฉบับ เพื่อใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 112 ฉบับ

ระยะที่ 3 การตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นลักษณะการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาความเหมาะสมและความไม่เหมาะสม ที่มีต่ออัตลักษณ์ 29 ประการ สู่การเป็นโรงเรียนวิถิพุทธ ในบริบทของจังหวัดสงขลา ทั้ง 5 ด้าน จากผู้เชี่ยวชาญโดยแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ (IOC)

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 คน นำแบบสอบถามที่ได้ทำการทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 โรงเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยรวม เท่ากับ 0.964

ระยะที่ 3 การตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์ผู้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและยืนยันความเหมาะสมและไม่เหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา โดยผู้วิจัยขอหนังสือส่งไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 4 เขตพื้นที่ และครูผู้รับผิดชอบดูแลการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธ เพื่อขอสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถาม จำนวน 112 ฉบับ ส่งทางไปรษณีย์แบบลงทะเบียนติดอากรแสตมป์ ให้กับผู้

อำนวยการศึกษา โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยก็จะเป็นผู้ดำเนินการเก็บเอกสารด้วยตนเองได้จำนวน 112 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ระยะที่ 3 การตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา โดยผู้วิจัยได้จัดส่งจดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์ เพื่อนัดหมายในการสัมมนากลุ่มอิงผู้เชี่ยวชาญ ณ ห้องกัปตัน (ชั้น 2) อาคารคณะบริหารธุรกิจ (ตึก 10) มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในวันอาทิตย์ที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ตั้งแต่เวลา 13.00-16.00 น. เพื่อประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้วิธีการตารางแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และร้อยละข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่ม

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ระยะที่ 3 การตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลหาความเหมาะสม และไม่เหมาะสม ในการร่างรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ และอัตลักษณ์ 29 ประการ สู่การเป็นโรงเรียนวิถิพุทธ ในบริบทรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติของรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequencies) และร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าที (t-test)

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา พบว่าสภาพปัจจุบันการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขต ได้สนองนโยบายจาก สพฐ. ของโครงการโรงเรียนวิถิพุทธไว้ในแผนกลยุทธ์ เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้กำหนดให้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์โดยกำหนดให้เน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม มีการจัดประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนวิถิพุทธ ส่งหนังสือติดตาม จัดทำข้อมูลของแต่ละโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้สนองนโยบายโดยกำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์เพื่อดำเนินการ และรองรับการประเมิน มีนโยบายให้นักเรียน และบุคลากรร่วมกันทำกิจกรรมตามหลักธรรมของศาสนา โดยเน้นในการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมได้ดำเนินการปฏิบัติตามแผนการบริหารเพื่อบรรลุเป้าหมายโรงเรียนวิถิพุทธ ครูผู้สอน มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการร่วมกับคณะผู้บริหาร การปฏิบัติหน้าที่ตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ และความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมวิถิพุทธในโรงเรียนเป็นผู้นำ หรือได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมทางศาสนา ตัวแทนผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนและกิจกรรมวิถิพุทธ และเห็นว่าแผนการดำเนินการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธในสถานศึกษาสามารถปฏิบัติได้ ตัวแทนชุมชน มีโอกาสเข้าร่วมประชุมวางแผนการดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา และปัญหาการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา พบว่าการนิเทศติดตามประเมินผลของสำนักงานเขตพื้นที่ที่ยังพบปัญหาในเรื่องอัตลักษณ์บางตัวชีวิต มีการติดตามประเมินผล แต่ยังขาดการลงพื้นที่ไปเพื่อติดตาม ผู้อำนวยการหรือครูผู้รับผิดชอบโรงเรียนวิถิพุทธไม่ใส่ใจ ไม่เห็นความสำคัญที่จะเข้ามารายงานการประเมินผ่านระบบตามกำหนดเวลา จึงทำให้ไม่ทันแต่ละรอบของการประเมิน นโยบายขาดความต่อเนื่อง และขาดงบประมาณในการอบรมพัฒนาให้ผู้รับผิดชอบที่เข้ามาดูแลระบบเข้าใจระบบโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ ขาดการเก็บข้อมูลแบบรายงานผลการประเมินจากทางโรงเรียน ขาดการจัดระบบ

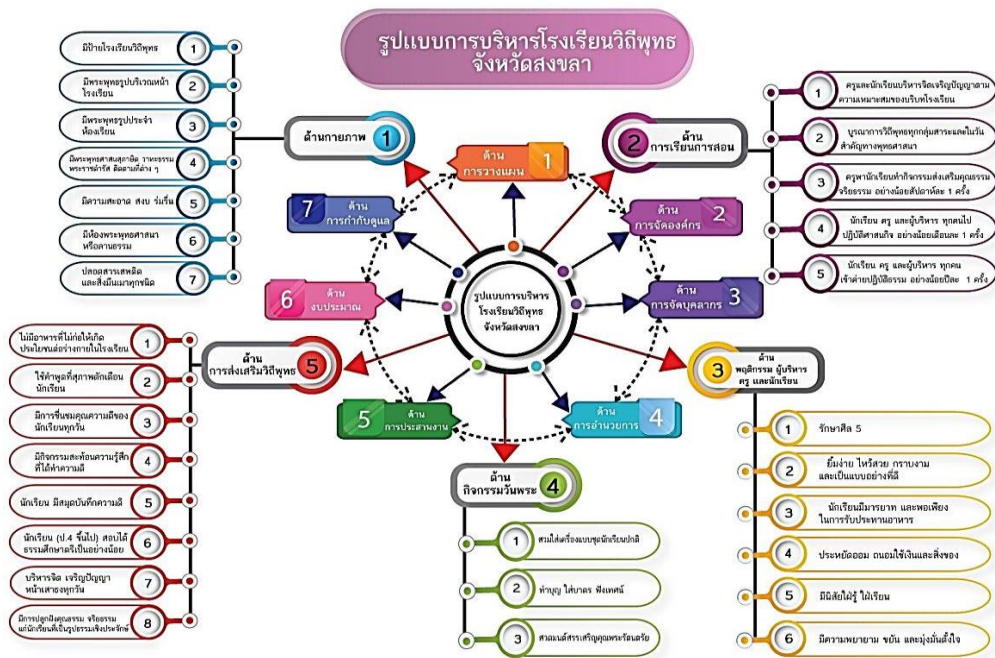
สารสนเทศ การดำเนินการตามอัตลักษณ์ 29 ประการ สู่การเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติได้ทั้งหมด

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา พบว่า 1) ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธที่มีผลคะแนนการประเมินอัตลักษณ์ 29 ประการ สู่การเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับมากที่สุด โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.47) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดองค์กร ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.33) และด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.66) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ 2) ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธที่มีผลคะแนนการประเมินอัตลักษณ์ 29 ประการ สู่การเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ ระดับน้อยที่สุด โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.40) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดองค์กร ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.44) และด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.55) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ 3) ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธที่มีผลคะแนนการประเมินอัตลักษณ์ 29 ประการ สู่การเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.44) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดองค์กร ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.39) และด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.61) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ 4) ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธที่มีผลคะแนนการประเมินอัตลักษณ์ 29 ประการ สู่การเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ ต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธที่มีผลคะแนนการประเมินอัตลักษณ์ 29 ประการ สู่การเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านการจัดองค์กร และด้านการจัดบุคลากรปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ระยะที่ 3 การตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา พบว่า 1) ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.34) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.32) และด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.40) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นในประเด็นย่อย พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกเป็นรายข้อ 2) ด้านความเหมาะสม กระบวนการพัฒนาการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธในรูปแบบมีความชัดเจนเหมาะสมและนำไปดำเนินงานได้ ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.35) รูปแบบนี้มีความสอดคล้องกับการดำเนินงาน ของโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา และรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา ที่ระบุไว้ในรูปแบบมีความเหมาะสมและสามารถนำไปดำเนินงานได้ ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.41) เท่ากัน และรูปแบบได้ระบุงค์ประกอบของรูปแบบได้ชัดเจน ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.45) และรูปแบบนี้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.48) ตามลำดับ 3) ด้านความเป็นไปได้ รูปแบบนี้เป็นที่ยอมรับได้ ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.41) มีความเป็นไปได้ที่โรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ จะนำรูปแบบนี้ไปใช้ ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.45) และรูปแบบนี้นำไป ใช้ในสถานการณ์จริงได้ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.61) ตามลำดับ

นอกจากผู้วิจัยขอแนะนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา ที่ได้ดำเนินการตามวิธีการวิจัยทั้ง 3 ระยะแล้ว ซึ่งผลการวิจัยที่ได้แต่ละระยะนั้น สามารถแสดงเป็นรูปแบบการบริหารโรงเรียน จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นรูปแบบที่ได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบและยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบนี้ไปใช้การบริหารโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ ในบริบทรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญและข้อค้นพบ สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยในประเด็น 3 ประเด็น คือ 1) ประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา 2) ประเด็นเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา และ 3) ประเด็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา อภิปรายผลได้ ดังนี้ สภาพปัจจุบันการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขตได้สนองนโยบายจาก สพฐ. ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไว้ในแผนกลยุทธ์ เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้กำหนดให้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์โดยกำหนดให้เน้นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม มีการจัดประมวลองค์ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนวิถีพุทธ ส่งหนังสือติดตาม จัดทำข้อมูลของแต่ละโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้สนองนโยบายโดยกำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์

เพื่อดำเนินการ และรองรับการประเมินนโยบายให้นักเรียน และบุคลากรร่วมกันทำกิจกรรมตามหลักสูตรของศาสนา โดยเน้นในการพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม ได้ดำเนินการปฏิบัติตามแผนการบริหาร เพื่อบรรลุเป้าหมายโรงเรียนวิถิพุทธ ครูผู้สอน มีส่วนร่วม ในการวางแผนการดำเนินการร่วมกับคณะผู้บริหาร การปฏิบัติหน้าที่ตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ และความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ นักเรียน มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมวิถิพุทธในโรงเรียนเป็นผู้นำ หรือได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมทางศาสนา ตัวแทนผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนและกิจกรรมวิถิพุทธ และเห็นว่าแผนการดำเนินการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธในสถานศึกษาสามารถปฏิบัติได้ ตัวแทนชุมชน มีโอกาสเข้าร่วมประชุมวางแผนการดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา และปัญหาการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา การนิเทศติดตามประเมินผลของสำนักงานเขตพื้นที่ยังพบปัญหาในเรื่องอัตลักษณ์บางตัวชี้วัด เช่น การมีพระพุทธรูป การมีพระมาสอน การใส่ชุดขาว การสอบธรรมศึกษา และการรับประทานอาหารมังสวิรัต มีการติดตามประเมินผล แต่ยังคงขาดการลงพื้นที่ไปเพื่อติดตาม ผู้อำนวยการหรือครูผู้รับผิดชอบโรงเรียนวิถิพุทธไม่ใส่ใจ ไม่เห็นความสำคัญที่จะเข้ามารายงานการประเมินผ่านระบบตามกำหนดเวลา จึงทำให้ไม่ทันรอบของการประเมิน และนโยบายขาดความต่อเนื่อง และการขาดงบประมาณในการอบรมพัฒนาให้ผู้รับผิดชอบที่เข้ามาดูแลระบบเข้าใจระบบโครงการโรงเรียนวิถิพุทธได้ ไม่ได้เก็บไฟล์งานแบบรายงานผลการประเมินจากทางโรงเรียนไว้ จึงไม่มีการจัดระบบสารสนเทศ โรงเรียนมีปัญหาดำเนินการตามอัตลักษณ์ 29 ประการ ไม่สามารถปฏิบัติได้ทั้งหมด การประเมินอัตลักษณ์ไม่ควรเน้นแต่เอกสาร ควรเน้นลงพื้นที่ดูสภาพจริง ควรปรับอัตลักษณ์ใหม่ ให้เหมาะสมแก่สังคมพหุวัฒนธรรม

2. ประเด็นเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา อภิปรายผลได้ ดังนี้ระดับการปฏิบัติของการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถิพุทธที่มีผลคะแนนการประเมินอัตลักษณ์ 29 ประการ สู่การเป็นโรงเรียนวิถิพุทธ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการอำนวยการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการจัดองค์กร และด้านงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารอำนวยการความสะดวกให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรม เนื่องในโอกาสวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเห็นคุณค่าในการรักษาและสืบต่อพระพุทธศาสนา โรงเรียน

มอบหน้าที่ให้ครูดูแลโรงเรียนเพื่อให้ปราศจากสิ่งเสพติด อบายมุข และสิ่งมอมเมาทุกชนิด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเขต ชานิศาสตร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมาก โดยเรียงลำดับระดับการปฏิบัติเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี ด้านพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านนิเทศการศึกษา ด้านแนะแนวการศึกษา ด้านพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชน ด้านประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ด้านส่งเสริมสนับสนุนวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษามีการปฏิบัติในระดับปฏิบัติมากทุกด้าน (บุญเขต ชานิศาสตร์, 2556) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงธิดา พุตระกูล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธ ในอำเภอปากพลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติกระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนวิถีพุทธในอำเภอปากพลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน พระผู้สอนศีลธรรม พบว่า โดยรวม มีการปฏิบัติระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ขั้นตอนส่วนใหญ่ปรากฏในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยประเด็นขั้นดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบและขั้นดำเนินการพัฒนา ตามระบบไตรสิกขา มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือ ขั้นประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินการ ส่วนประเด็นขั้นปรับปรุง และพัฒนาต่อเนื่อง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด (ดวงธิดา พุตระกูล, 2554) และสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรศักดิ์ สงค์ปาน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน ผลการวิจัยพบว่า ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน และตรวจสอบยืนยันเบื้องต้น คือ รูปแบบมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านหลักการ

ด้านวัตถุประสงค์ ด้านระบบงานและกลไก ด้านเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งเป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ ด้านการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 83 กิจกรรม คือ องค์ประกอบด้านหลักการ 37 กิจกรรม วัตถุประสงค์ 4 กิจกรรม ระบบงานกลไก 31 กิจกรรม และเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ 11 กิจกรรม (วัชรศักดิ์ สงค์ปาน, 2558)

3. ประเด็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านความเหมาะสม กระบวนการพัฒนาการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธในรูปแบบมีความชัดเจนเหมาะสมและนำไปดำเนินงานได้ รูปแบบนี้มีความสอดคล้องกับการดำเนินงานของโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา และรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา ที่ระบุไว้ในรูปแบบมีความเหมาะสมและสามารถนำไปดำเนินงานได้ รูปแบบได้ระบุองค์ประกอบของรูปแบบได้ชัดเจน และรูปแบบนี้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา ส่วนด้านความเป็นไปได้ รูปแบบนี้เป็นที่ยอมรับได้ ความเป็นไปได้ที่โรงเรียนที่สมัครเข้าร่วมโครงการโรงเรียน วิถิพุทธ จะนำรูปแบบนี้ไปใช้ และรูปแบบนี้นำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ ซึ่งได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติชัย สุธาสิโนบล ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวพุทธ เพื่อสะท้อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในบริบทแห่งสังคมไทยยุคปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวพุทธ เพื่อสะท้อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในบริบทแห่งสังคมไทยยุคปัจจุบันที่พัฒนาขึ้น ทั้งได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ คือมีคะแนนเฉลี่ย 4.71 ซึ่งถือว่าเหมาะสมมาก อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดปรัชญาการศึกษาในแนวของการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของนักเรียนอย่างเป็นทางการและใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี (กิตติชัย สุธาสิโนบล, 2555) และสอดคล้องกับบีเน (Beane) ที่กล่าวถึงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการว่าเป็นการสร้างความรู้และประสบการณ์ขึ้นใหม่ในลักษณะของการผสมผสานเนื้อหาที่จำเป็นในชีวิต

จริงของนักเรียนเข้าด้วยกันทั้งหมด (Beane, J, 1991) เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพชีวิตจริงของนักเรียนโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของนักเรียนเรียนเป็นสิ่งสำคัญ (Travess, D.P. & Revore, R.W., 1990) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเชิด ชานิศาสตร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า จากการพัฒนารูปแบบตามขั้นตอนของการวิจัยทำให้ได้รูปแบบการบริหารวิชาการโดยประกอบด้วยกระบวนการปฏิบัติงานวิชาการ 6 ขั้นตอน มีความสัมพันธ์กับงานวิชาการ 12 ด้าน กระบวนการปฏิบัติงานวิชาการ ดังกล่าว มีความสำคัญต่อรูปแบบการบริหารวิชาการเพราะทำให้มีความชัดเจน ผู้บริหาร ครูวิชาการ ครูผู้สอนระดับปฐมวัยได้เห็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และสามารถนำผลการบริหารไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา งานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงให้ความสำคัญกับงานวิชาการมากที่สุดโดยเฉพาะด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านวัดผลและประเมินพัฒนาการ (บุญเชิด ชานิศาสตร์, 2556) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติคม คาวีรัตน์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงดีมาก อีกทั้งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ความสอดคล้องอยู่ในระดับสูงและมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ (กิตติคม คาวีรัตน์, 2553) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภณ ชัยวัฒนกุลวานิช ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ : กรณีศึกษาเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต : กรณีศึกษาเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีชื่อเรียกว่า AVS Model ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) แนว การเรียนรู้ที่มีลักษณะยืดหยุ่น มีความเป็นอิสระและมีการบูรณาการเนื้อหา 3 ส่วนเข้าด้วยกัน ได้แก่ ทักษะทางวิชาการ ทักษะทางอาชีพ และทักษะทางสังคม โดยมีบริการสนับสนุน 6 บริการ ได้แก่ 1) การให้คำปรึกษา 2) การสนับสนุนการเรียนรู้อื่นๆ 3) การสอนและการเรียนรู้ 4) เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก 5) การบริการพิเศษ และ 6) การนิเทศ

กำกับและติดตาม ทั้งนี้ต้องมีทัศนคติที่ดีและได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม โดยมีปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการ คือ ความรู้ ความเข้มแข็ง ความร่วมมือและความชัดเจน (โสภณ ชัยวัฒนกุลวานิช, 2556) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตมาศ โทศลชินวิจิตร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียน การสอนโดย บูรณาการหลักพุทธธรรม เพื่อปลูกฝังพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นในงานวิจัยครั้งนี้ สร้างขึ้นใน ลักษณะที่เน้นรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้กับทุก รายวิชา โดยจัดการเรียน การสอนตามแนวคิดและหลักการที่กำหนดไว้ในรูปแบบ ซึ่ง จุดประสงค์หลักคือ การปลูกฝังให้นักศึกษาพยาบาลเกิดพฤติกรรมการดูแลอย่างเอื้ออาทร ซึ่ง ไตรสิกขาเป็นหลักธรรมที่มุ่งเน้นให้บุคคลมีการพัฒนาตนทั้ง 3 ด้านคือ พฤติกรรม จิตใจ และ ปัญญา จึงมีความสอดคล้องเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง ส่วนหลักธรรมพรหมวิหาร 4 นั้น (จินตมาศ โทศลชินวิจิตร, 2551)

สรุป

บทความวิจัยนี้ ผู้เขียนได้นำมาเขียนเป็นบทความวิจัย โดยได้มาจากการศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา การศึกษาวิจัยจึงได้ต่อบัณฑิตผู้ประสงค์ ของการวิจัยทั้ง 3 ข้อ ผู้เขียนสามารถสรุปได้ว่า

สภาพปัจจุบันการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่ละเขตได้สนองนโยบายจาก สพฐ. ของโครงการโรงเรียนวิถิพุทธไว้ในแผนกลยุทธ์ เพื่อ ขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้กำหนดให้โรงเรียนที่เข้าร่วม โครงการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ มีการจัดประเมินผลองค์ความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนวิถิพุทธ ส่ง หนังสือติดตาม จัดทำข้อมูลของแต่ละโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้ สนองนโยบายโดยกำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์เพื่อดำเนินการ และรองรับการประเมินมี นโยบายให้นักเรียน และบุคลากรร่วมกันทำกิจกรรมตามหลักธรรมของศาสนา โดยเน้นในการ พัฒนาคุณธรรม และจริยธรรม ได้ดำเนินการปฏิบัติตามแผนการบริหาร และปัญหาการบริหาร โรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดสงขลา การนิเทศติดตามประเมินผลของสำนักงานเขตพื้นที่ที่ยังพบ ปัญหาในเรื่องอัตลักษณ์บางตัวชี้วัด เช่น การมีพระพุทธรูป การมีพระมาสอน การใส่ชุดขาว

การสอบธรรมศึกษา และการรับประทานอาหารมังสวิรัต มีการติดตามประเมินผล แต่ยังคงขาดการลงพื้นที่ไปเพื่อติดตาม

การดำเนินการตามอัตลักษณ์ 29 ประการ สู่การเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ ในบางอัตลักษณ์โรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติได้ จึงสมควรมีการปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ใหม่เพื่อให้เข้ากับสังคมพหุวัฒนธรรม หรือควรเปลี่ยนแปลงวิธีการประเมินอัตลักษณ์ โดยเน้นการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่เป็นรูปธรรมเชิงประจักษ์ มากกว่าการประเมินทางด้านกายภาพ และผู้บริหารควรให้ความสำคัญและจริงจังกับการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อให้โรงเรียนได้ผ่านเกณฑ์ การประเมินตามอัตลักษณ์ 29 ประการ สู่การเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ และหากผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา ได้ให้ความสำคัญต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา ด้วยการนำองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธทั้ง 7 ประการไปประยุกต์ใช้ในการบริหารโครงการโรงเรียนวิถีพุทธแล้ว ย่อมส่งผลให้ผ่านเกณฑ์การประเมินตามอัตลักษณ์ 29 ประการ สู่การเป็นโรงเรียนวิถีพุทธทั้ง 5 ด้าน อันจะเป็นเหตุให้มีระดับคะแนนการประเมินอัตลักษณ์ 29 ประการ สู่การเป็นโรงเรียนวิถีพุทธเพิ่มขึ้น และเกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาที่สมัครเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา ควรดำเนินการพัฒนาอัตลักษณ์ 29 ประการสู่การเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ ตามรูปแบบการบริหารที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดสงขลา เขต 1-3 และสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ควรมีนโยบายให้สถานศึกษาพัฒนาโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างต่อเนื่อง มีการอำนวยความสะดวก ประสานงาน จัดบุคลากรปฏิบัติงานวางแผน การนิเทศ กำกับและติดตาม และการจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างเหมาะสม

1.3 หน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธทั่วประเทศ ควรมีการสำรวจถึงการคงอยู่และการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธให้เป็นปัจจุบัน และควรมีการ

ปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ บางตัวชี้วัดที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ในสังคมพหุวัฒนธรรม เช่น อัตลักษณ์ด้านกายภาพ เป็นต้น

1.4 จากสรุปผลการวิจัยที่ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธในบริบทรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลา อันเป็นรูปแบบตั้งต้นที่เชื่อมั่นได้ว่ามีความเหมาะสมมีประโยชน์และเป็นไปได้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและปัญหาที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริง สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลาเขต 1-3 และสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ควรนำรูปแบบการบริหารจากการวิจัยไปดำเนินการปรับใช้ในการบริหารโครงการโรงเรียนวิถีพุทธต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ด้านการวางแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมอบนโยบายของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไว้ในแผนกลยุทธ์ โรงเรียนกำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ เพื่อดำเนินการไปตามขั้นตอนหรือระบบงานที่ออกแบบหรือกำหนดไว้ พร้อมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลและบันทึกข้อมูลในส่วนที่รายงานไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อรองรับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ร่วมกันตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ใดๆ และมอบหมายให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนงาน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินการโครงการโรงเรียนวิถีพุทธต่อไป

2.2 ด้านการจัดองค์กร ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธ โดยกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ดำเนินการตามวิธีการและขั้นตอนที่วางแผนไว้ มีพัฒนาคุณภาพงานร่วมกัน โดยเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตามแนววิถีพุทธ ครูดูแลโรงเรียน มีมาตรการในการดำเนินการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้ปราศจากสิ่งเสพติด อบายมุขและสิ่งมอมเมาทุกชนิด เพื่อเก็บเป็นข้อมูลใช้ในการวางแผนการดำเนินการในปีต่อไป

2.3 ด้านการจัดบุคลากรปฏิบัติงาน ควรกำหนดเป้าหมายและกระบวนการต่าง ๆ ที่จำเป็นในการประพฤติตนตามหลักศาสนา และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการ สัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการ

จัดการเรียนการสอน บูรณาการตามหลักไตรสิกขาตามที่ได้กำหนดเป้าหมายไว้ สามารถตรวจสอบและปรับปรุงพัฒนาได้ เพื่อให้บุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสมัครใจ และมุ่งมั่นตั้งใจพัฒนาโครงการโรงเรียนวิถีพุทธให้ดียิ่งขึ้นไป

2.4 ด้านการอำนวยการ ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา มีการตรวจสอบผลการดำเนินงานกิจกรรม พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุผลการประเมินอัตลักษณ์ 29 ประการ และสนับสนุนให้พระสอนศีลธรรมที่มีความรู้ความสามารถมาสอน เพื่อให้การดำเนินการอำนวยการมีการปรับปรุง สมรรถนะของกระบวนการอย่างต่อเนื่อง

2.5 ด้านการประสานงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีหนังสือแจ้งเตือนให้โรงเรียนวิถีพุทธรับทราบถึงการดำเนินงานให้ทราบเป็นแต่ละรอบของการประเมินอัตลักษณ์ 29 ประการ ผู้บริหารหรือครูควรสร้างนักเรียนให้เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมทางศาสนา เพื่อแก้ปัญหาการขาดผู้นำทางด้านศาสนพิธี และเผยแพร่ศาสนาไปสู่ชุมชน มีการปฏิบัติหน้าที่แก้ปัญหาและอุปสรรค การดำเนินการของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ อันมีข้อมูลจากการปรับปรุงพัฒนาระบบกลไกในการดำเนินงานเป็นฐานของการปรับปรุงและพัฒนา

2.6 ด้านงบประมาณ ผู้บริหารควรวางแผนการจัดสรรงบประมาณไว้ในแผนการปฏิบัติงานประจำปี เพื่อบริหารจัดการโครงการโรงเรียนวิถีพุทธให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ โดยผู้บริหารระดมทุน ทรัพยากรจากบุคคลภายนอก เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ และมีการจัดเก็บข้อมูลการดำเนินงาน มีการตรวจสอบการรายงานผลการใช้งบประมาณโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไว้ในสรุปรายงานประจำปี เพื่อความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ เพื่อเป็นข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนการดำเนินการในการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไปด้วย

2.7 ด้านการนิเทศ กำกับ และติดตาม ผู้บริหารควรวางแผนกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานโดยส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรจัดกิจกรรมตามหลัก บวร เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และกำกับ ดูแล ติดตาม ให้มีการจัดเก็บไฟล์งานแบบรายงานผลการประเมินอัตลักษณ์ 29 ประการ หลังจากได้รายงานผลไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแล้ว ผู้บริหารควรตรวจสอบ นิเทศ กำกับ ติดตาม สรุปรายงานผล เผยแพร่ และ

ประชาสัมพันธ์การดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธให้แก่บุคคล ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้พัฒนาโครงการและวางแผนดำเนินการต่อไป

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาบทบาทการบริหารโรงเรียนทุกโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

3.2 ควรศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ

3.3 ควรศึกษาผลของการนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดสงขลาไปใช้

3.4 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธและไม่ได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

_____. (2551). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ฐานพุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กิตติคม คาวีรัตน์. (2553). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะ สำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิต บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กิตติชัย สุธาสิโนบล. (2555). การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการตามแนวพุทธ เพื่อสะท้อนแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในบริบทแห่งสังคมไทยยุคปัจจุบัน. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

คณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ. (2551). กรอบวิสัยทัศน์และทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 9 ตามมติ คณะรัฐมนตรี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

จินตมาศ โกศลชีวินิจิตร. (2551). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อปลูกฝังพฤติกรรมคุณธรรมอย่างเอื้ออาทรของนักศึกษาพยาบาล. ใน

- ดุขณีนิพนธ์ ศึกษาสาสตร์ดุขณีบัณทิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงธิดา พุตรีกุล. (2554). กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธในอำเภopakปฐี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาสาสตรมหาบัณทิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษาบัณทิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- บุญเชิด ชานิศาสตร์. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี. ใน ดุขณีนิพนธ์ศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสยาม.
- วัชรศักดิ์ สงค์ปาน. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อบรรลุผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคใต้ฝั่งอันดามัน. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาสาสตรดุขณีบัณทิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. (2560). รายงานผลการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ประจำปี 2559. สงขลา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสงขลา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2. (2560). รายงานผลการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ประจำปี 2559. สงขลา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสงขลา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. (2560). รายงานผลการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ประจำปี 2559. สงขลา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสงขลา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา เขต 16. (2560). รายงานผลการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ประจำปี 2559. สงขลา: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสงขลา.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). โรงเรียนวิถีพุทธจังหวัดสงขลา. เรียกใช้เมื่อ 30 ธันวาคม 2560 จาก <http://www.vitheebuddha.com>
- โสภณ ชัยวัฒนกุลวานิช. (2556). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ : กรณีศึกษาเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. ใน ดุขณีนิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ดุขณีบัณทิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา

ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Beane, J. (1991). The Middle School : The Natural Home of integrated Curriculum . Educational Leadership, 49(2), 9-13.

Travess, D.P. & Revore, R.W. (1990). Foundationa of Educations : Becorning a Teacher. 2nd ed. Englewood Cliffs. N.I : Prentice-Hall.